

La Nr. _____
Nr. _____
din _____

Doamnei Viorica DUMBRĂVEANU,
Ministrul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale
mun. Chișinău, str. Vasile Alecsandri, nr.2

Stimată Doamnă Ministru,

În contextul situației pandemice create de noul CORONAVIRUS și în baza Hotărârii Comisiei Naționale Extraordinare de Sănătate Publică nr. 6 din 10 martie 2020 privind evoluția situației a infecției COVID-19, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului precizează **că va monitoriza în continuare respectarea drepturilor copilului conform dispozițiilor articolul 5, alineatul 6 al Legii nr. 52 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul)** care prevede că declararea stării de urgență, de asediu sau de război pe întreg teritoriul țării sau în unele localități nu suspendă activitatea Avocatului Poporului.

Apreciez acțiunile operative întreprinse de către Guvern în scopul stopării/diminuării răspândirii virusului COVID 19, inclusiv acțiunile întreprinse de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în vederea asigurării respectării dreptului la sănătate, asistență și protecție a copilului.

În calitatea mea de Ombudsman al Copilului atrag atenția că acțiunile întreprinse trebuie să evite la maxim posibil afectarea drepturilor garantate de Convenția ONU cu privire la drepturile copilului. În acest context reamintesc obligația statului a asigura la maxim posibil aplicarea principiului concursului ideal de drepturi, adică aplicarea simultană și cumulativă a tuturor drepturilor garantate de un tratat internațional.

Astfel, reieșind din situația epidemiologică alarmantă din țară și în condițiile stării de urgență declarată pe întreg teritoriul Republicii Moldova, îmi exprim îngrijorarea privind respectarea drepturilor la sănătate, asistență și protecție socială a copiilor în situație de risc (conform prevederilor Legii nr. 140/2013), dar și a copiilor cu dizabilități.

În această perioadă, consider stringent necesară intensificarea colaborării autorităților administrației publice centrale și locale în vederea implementării politicilor statului pentru asigurarea funcționalității sistemului național de protecție a drepturilor copilului.

În circumstanțele organizării muncii la distanță a multor entități publice, aflării copiilor în mediul familial, care în unele cazuri nu este deloc prietenos, Vă rog să mă informați cum este organizat procesul de lucru al autorităților tutelare

locale și teritoriale și a mecanismelor intersectoriale¹, în vederea asigurării protecției copiilor:

- cu dizabilități
- potențiale victime ale violenței sau neglijenței;
- lipsiți de îngrijire și supraveghere din partea părinților;
- aflați în situație de stradă;
- din instituții rezidențiale;
- din familiile socialmente-vulnerabile.

La fel, rog să prezentați informație privind măsurile de protecție împotriva răspândirii și îmbolnăvirii cu virusul COVID 19 a copiilor și angajaților în instituțiile rezidențiale pentru copii.

O altă preocupare o reprezintă pregătirea/instruirea specialiștilor: asistenților sociali, medicilor de familie, autorităților tutelare privind protecția copiilor în cazurile de izolare în carantină a unui membru de familie, bănuț ca fiind purtător de virus COVID 19, fie că este cazul de import sau răspândire locală.

Monitorizând respectarea drepturilor copilului în această perioadă, am sesizat probleme ce țin, inclusive, de dotarea cu echipament de protecție corespunzător a asistenților sociali care se plâng că duc lipsă de măști de protecție, mănuși și soluții dezinfectante.

Asigurarea fiecărui copil a unui trai decent care să permită dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală și socială este obligația asumată a statului în contextul Convenției menționate mai sus. Astfel situația gravă identificată în localitățile aflate în carantină, unde oamenii nu știu cum să mai facă față necesităților, denotă o derogare de la această obligație, inadmisibilă în raport cu copiii chiar și în condițiile actuale dificile din țară. (Citat: „În carantină murim de foame, nu poți nici să ieși și nici să intri! La magazin e o scumpete!”, „Nu avem pâine, nu avem legume și fructe, vrem pâine!”, „Statul nu este pregătit să facă față acestei situații, iar asta provoacă frică”).

O stare de lucru similară se atestă și în familiile unde, în circumstanțele survenite, părinții nu mai muncesc, în urma declarării stării de urgență și nu mai au surse de venit, mijloace financiare pentru procurarea alimentelor și altor necesități vitale.

În această ordine de idei propun redistribuirea mijloacelor financiare bugetare alocate pentru acțiuni care nu pot fi desfășurate în perioada stării de urgență în toate domeniile publice, pentru subvenționarea familiilor care s-au pomenit în situație financiară precară. Un exemplu elocvent sunt mijloacele

¹ Cap. IV din Legea nr. 40 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți

financiare alocate pentru sistemul de educație (alimentarea copiilor, activitatea instituțiilor de educație, etc.).

Doamnă Ministru, vă îndemn să puneți în discuție la ședința Comisiei pentru situații excepționale subiectul redistribuirii mijloacelor financiare în folosul familiilor care se află în impas financiar, duc lipsă de mijloace financiare pentru întreținerea copiilor. **Subiectul trebuie să fie unul prioritar pentru remedierea de urgență a acestei situații, ținând cont de interesul superior al copilului în toate acțiunile întreprinse de către stat.**

Conștientizez gravitatea problemelor care urmează a fi soluționate de instituția pe care o conduceți, dar notez faptul că în situațiile de criză, precum este epidemia provocată de virusul COVID-19, îndeplinirea obligației statului de a asigura respectarea drepturilor tuturor persoanelor, în special a celor care nu-și pot asigura o protecție eficientă de sine stătător, este necesar să rămână pe agenda autorităților publice centrale și locale responsabile.

Subsecvent, reiterez mențiunile experților ONU, care le reamintesc statelor că orice măsuri de urgență ca răspuns la COVID-19 trebuie să fie proporționale, necesare și nediscriminatorii”. „Starea de urgență nu ar trebui să funcționeze ca o acoperire a acțiunilor represive, sub pretextul protejării sănătății și nici nu ar trebui folosită pentru a stopa activitatea Apărătorilor Drepturilor Omului”. „ONU atenționează că orice restricție aplicată în perioada stării de urgență, trebuie să fie motivată de scopuri legitime privind sănătatea publică și nu trebuie utilizate pentru a reprimă disidența”².

Experții în drepturile omului își manifestă îngrijorarea și în privința persoanelor cu dizabilități ce țin de îndrumarea și sprijinul necesar pentru protejarea acestora în timpul pandemiei COVID-19 în curs de desfășurare. În acest context, expertul ONU pentru drepturile omului Catalina Devandas a menționat că „Persoanele cu dizabilități consideră că au fost lăsate în urmă”, a spus. „Măsurile de conținere, cum ar fi distanțarea socială și izolarea de sine, pot fi imposibile pentru cei care se bazează pe sprijinul celorlalți să mănânce, să se îmbrace și să se îmbăie.” „Acest sprijin este de bază pentru supraviețuirea lor, iar statele trebuie să ia măsuri suplimentare de protecție socială pentru a garanta continuitatea sprijinului într-o manieră sigură pe toată perioada crizei”³.

Experții, au mai solicitat statelor să adopte măsuri pentru protejarea drepturilor la viață și sănătate și să asigure accesul la asistența medicală pentru toți

² <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=25722&LangID=E>

³ <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=25725&LangID=E>

cei care au nevoie, fără discriminare. Aceștia au cerut guvernelor să aibă grijă suplimentară de persoanele deosebit de vulnerabile la efectele COVID-19, inclusiv persoane în vârstă, persoane cu dizabilități, minorități, popoare indigene, refugiați, solicitanți de azil și migranți, persoane private de libertate, persoane fără adăpost și trăind în sărăcie. De asemenea, ei au subliniat că femeile prezintă un risc disproporționat de mare, deoarece în multe societăți sunt principalii îngrijitori ai membrilor familiei bolnave .

Cu îndemn pentru depășirea situației vine și Comisarul pentru drepturile omului, Dunja Mijatović, ce menționează importanța respectării drepturilor omului, dar și cât de necesară este solidaritatea împotriva pandemiei coronavirusului⁴.

Consider necesar să reamintesc și prevederile Declarației Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei (CM CoE) privind Consolidarea drepturilor copilului - drept cheie pentru viitorul Europei, adoptate în cadrul reuniunii din 11 martie 2020, care reconfirmă angajamentul statului **de a proteja drepturile copilului, în deosebi în perioadele de criză, când există riscul major de a trece cu vederea sau de a compromite drepturile copiilor, în special a copiilor aflați în situații de vulnerabilitate**⁵.

Întru implementarea inițiativei „Guvern fără hârtie”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 710 din 20 septembrie 2011 cu privire la aprobarea Programului strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e - Transformare), informația solicitată urmează a fi transmisă prin intermediul poștei electronice tamara.tentiuc@ombudsman.md

Cu respect,

Maia BĂNĂRESCU,
Avocat al Poporului pentru drepturile copilului

⁴ <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/we-must-respect-human-rights-and-stand-united-against-the-coronavirus-pandemic>

⁵ Declaration by the Committee of Ministers on “strengthening the rights of the child as the key to a “future-proof” Europe” (Adopted by the Committee of Ministers on 11 March 2020 at the 1370th meeting of the Ministers' Deputies)